

CAPITOLUL 1

22 iunie 1911

În ziua în care regele George al V-lea era încoronat la Westminster Abbey, la Londra, Billy Williams cobora în mină, în Aberowen, în sudul Țării Galilor.

Pe 21 iunie 1911, Billy împlinise treisprezece ani. Fusese trezit de tatăl său. Metoda prin care tatăl său trezea oamenii era mai degrabă eficientă decât blândă. Îl bătea pe Billy pe obraz, în ritm regulat, ferm și insistent. Billy dormea adânc și încercă să îl ignore pentru câteva secunde, dar bătăile de pe obraz continuară neîntrerupt. Pe moment se mânie, apoi își aminti că trebuia să se trezească, ba chiar că își dorea să se trezească, și deschise ochii, săltându-se brusc în capul oaselor.

– Ora patru fix, spuse tatăl său în timp ce ieșea din cameră, tropăind pe scările din lemn pe măsură ce cobora.

Billy începea astăzi munca de miner ucenic, cum făcuseră majoritatea bărbaților din acel oraș la vârsta lui. Își dorea să se fi simțit ca un miner. Dar era hotărât să nu se facă de râs. David Crampton plânsese în prima zi în care coborâse în mină și încă îi spuneau Day Plângăciosul, cu toate că avea douăzeci și cinci de ani acum și era vedeta echipei locale de rugby.

Era ziua de după solstițiul de vară și o rază de lumină pătrundea prin mica fereastră. Billy se uită la bunicul său, întins lângă el. Ochii Bunicului erau deschiși. Se trezea mereu înaintea lui Billy; spunea că bătrânii nu dorm prea mult.

Billy se ridică din pat. Era doar în izmene. Când vremea era mai rece, dormea și cu cămașa pe el, dar Marea Britanie se bucura de o vară însorită,

cu nopți blânde. Trase oala de noapte de sub pat și îi dădu la o parte capacul. Mărimea penisului său era aceeași, așa că încă îi spunea puțulică. Era același ciot ca de copil. Sperase că va începe să crească în noaptea de dinaintea zilei sale de naștere sau că va observa măcar un fir de păr negru pe lângă, dar fu dezamăgit. Prietenul lui cel mai bun, Tommy Griffiths, care se născuse în aceeași zi, era altfel: avea deja vocea în schimbare și un puf întunecat deasupra buzei superioare, iar puțulica lui era ca cea a unui bărbat. Era umilitor.

În timp ce folosea oala de noapte, Billy se uită pe fereastră. Tot ce putea să vadă era dealul cenușiu, o movilă gri-argiloasă plină de resturi, deșeuri de la mina de cărbune, în mare parte argilă și gresii. Așa arăta pământul în ziua a doua a Facerii, se gândi Billy, înainte ca Dumnezeu să spună: „Să dea Pământul din sine verdeață“. O adiere ușoară purtă pulberea fină și neagră de pe movilă spre șirurile de case.

În cameră era și mai puțin de văzut. Acesta era dormitorul din spate, un spațiu îngust, suficient de mare pentru a încăpea un singur pat, un cufăr cu sertare și vechea ladă a bunicului. Pe perete se afla un barometru decorat pe care scria:

CREDE ÎN DOMNUL NOSTRU
IISUS HRISTOS
ȘI VEI FI
MÂNTUIT

Nu exista nicio oglindă.

Una dintre uși ducea spre capul scărilor, iar cealaltă spre dormitorul din față, care nu putea fi accesat decât trecând prin acesta. Era mai mare și avea loc pentru două paturi. Mama și Tata dormeau acolo – și surorile lui Billy dormiseră acolo, cu ani în urmă. Cea mai mare, Ethel, nu mai locuia acum acolo, iar celelalte trei muriseră, una de vărsat de vânt, alta de tuse măgărească, iar cea de-a treia de difterie. Mai avusese și un frate mai mare, cu care Billy dormise în același pat înainte să vină Bunicul. Wesley fusese numele lui și fusese omorât în mină de un vagonet care o luase la vale, o roabă pentru transportat cărbune.

Billy își trase bluza pe el. Era cea pe care o purtase la școală cu o zi înainte. Azi era joi, iar el își schimba bluza doar duminica. Totuși, avea o nouă pereche de pantaloni, primii lui pantaloni lungi, din bumbac impermeabil – i se spunea moleschin. Erau simbolul pătrunderii lui în lumea bărbaților și îi îmbrăcă mândru, bucurându-se de greutatea masculină a materialului. Își

Căderea uriașilor

puse o curea groasă din piele și se încălță cu bocancii rămași de la Wesley, după care coborî scările.

Parterul locuinței era ocupat de camera de zi, o încăpere de 15 metri pătrați, cu o masă în mijloc, un șemineu într-o parte și un covor țesut de mână ce acoperea podeaua din piatră. Tata stătea la masă citind un exemplar vechi din *Daily Mail*, cu o pereche de ochelari agățați la rădăcina nasului său lung și ascuțit. Mama pregătea ceaiul. Lăsa jos ceainicul aburind și îl sărută pe Billy pe frunte, apoi spuse:

– Ce face micul meu bărbat de ziua lui?

Billy nu răspunde. „Micul“ suna destul de dureros pentru că era într-adevăr mic, iar „bărbat“ era la fel de neplăcut la auz, pentru că nu era încă bărbat. Se duse în chicineta din fundul casei. Scufundă un castron în butoiul cu apă, se spală pe față și pe mâini și aruncă apa folosită în chiuveta îngustă de piatră. Chicineta avea un cazan de cupru sub care se afla un grătar pentru foc, dar nu era folosit decât în seara de îmbăiere, care era sâmbăta.

Li se promisese că vor avea apă curentă în curând, iar unele case de mineri o aveau deja. Pentru Billy era o minune ca oamenii să poată lua o cană de apă rece și curată doar răsucind un robinet, fără să care cu găleata de la pompa din stradă. Dar conducta de apă nu ajunsese încă pe Wellington Row, unde locuia familia Williams.

Se întoarse în sufragerie și se așeză la masă. Mama puse în dreptul lui o cană mare de ceai cu lapte deja îndulcit. Tăie două felii groase de pâine de casă și scoase o bucată de untură din camera de sub scări. Billy își împreună mâinile, închise ochii și spuse:

– Mulțumescu-Ți, Doamne, pentru această mâncare. Amin.

Apoi sorbi din ceai și întinse untura pe pâine.

Ochii albaștri și spălăciți ai tatălui său îl priviră pe deasupra ziarului.

– Pune-ți niște sare pe pâine, spuse el. O să transpiri sub pământ.

Tatăl lui Billy era reprezentantul minerilor, angajat al Federației Minerilor din South Wales, cel mai puternic sindicat de breaslă din Marea Britanie, cum îi plăcea să amintească de fiecare dată când avea ocazia. Era știut sub numele de Dai Sindicat. Mulți bărbați erau numiți Dai (pronunțat chiar cum se scrie), prescurtare de la David, sau Dafydd în galeză. Billy învățase la școală că David era un nume celebru în Țara Galilor, pentru că era numele sfântului protector al țării, la fel ca Patrick în Irlanda. Toți cei cu numele Dai se deosebeau unul de altul nu prin numele lor de familie – aproape toți din oraș aveau numele de familie Jones, Williams, Evans sau Morgan –, ci printr-o poreclă.

Numele adevărate erau rareori folosite – doar atunci când exista o alternativă comică. Billy era William Williams, așa că i se spunea Billy Dublu.

Femeilor li se dădea uneori porecla soțului, așa că Mama era cunoscută sub numele de doamna Dai Sindicat.

Bunicul coborî în timp ce Billy mânca a doua felie de pâine cu untură. În ciuda vremii calde, era îmbrăcat cu haină și cu vestă. După ce se spală pe mâini, se așează în fața lui Billy, de partea cealaltă a mesei.

– Nu mai fi așa emotiv, spuse el. Eu am coborât în mină când aveam zece ani. Iar tatăl meu a fost coborât în mină, cărat în spate de tatăl lui, când avea cinci ani și lucra de la șase dimineața până la șapte seara. Din octombrie până în martie nu apuca să vadă lumina soarelui.

– Nu am emoții, spuse Billy.

Nu era adevărat. Era încremenit de frică.

Oricum, Bunicul era blajin și nu insista să aibă dreptate. Billy îl plăcea pe Bunicul. Mama se purta cu Billy de parcă ar fi fost un copilăș, iar Tata era rece și sarcastic, dar Bunicul era tolerant și îi vorbea lui Billy ca unui adult.

– I-auzi aici, spuse Tata.

Nu cumpăra niciodată ziarul *Mail*, o spurcăciune de dreapta, dar câteodată aducea acasă o copie luată de la altcineva și citea din ziar cu voce disprețuitoare, batjocorind prostia și minciuna clasei conducătoare.

– „Lady Diana Manners a fost criticată pentru că a purtat aceeași rochie la două baluri diferite. Fiica mai tânără a ducelui de Rutland a primit premiul pentru «cel mai frumos costum de damă» la Balul Savoy, pentru corsetul strâmt, fără umeri, și fusta cloș, câștigând două sute cincizeci de guinee.“

Coborî puțin ziarul și spuse:

– Atâta câștig eu în cinci ani, Billy, băiete.

Citi mai departe:

– „Dar a atras nemulțumirea cunoscătorilor de modă purtând aceeași rochie la petrecerea lordului Winterton și a lui F.E. Smith de la hotelul Claridge. «Nu te poți sătura de ceva bun», a spus lumea.“

Ridică ochii din ziar și spuse:

– Ai face bine să îți schimbi rochița, mamă, ca să nu atragi nemulțumirea cunoscătorilor de modă.

Mama nu se amuză câtuși de puțin. Purta o rochie de lână veche, cu coatele peticite și cu pete la subsuori.

– Dacă aș avea două sute cincizeci de guinee, aș arăta mai bine decât Lady Diana Muck, spuse ea, nu fără amărăciune.

Căderea uriașilor

– E adevărat, spuse Bunicul. Cara e fost mereu cea mai frumoasă – la fel ca mama ei.

Numele Mamei era Cara. Bunicul se întoarse spre Billy și spuse:

– Bunica ta era italiancă. Numele ei era Maria Ferrone.

Billy știa deja asta, dar Bunicului îi plăcea să repete povești cunoscute.

– De la ea are mama ta părul negru și lucios și ochii negri și frumoși – și sora ta la fel. Bunica ta era cea mai frumoasă femeie din Cardiff – și era a mea!

Deodată se întristă.

– Ce vremuri, spuse el încet.

Tata se strâmbă dezaprobat – vorbele astea sugerau dorințe trupești –, dar pe Mama o binedispuseră complimentele tatălui ei și zâmbi în timp ce îi puse în față farfuria cu micul dejun.

– O, da, spuse ea, eu și sora mea eram considerate foarte frumoase. Le-am fi arătat noi ducilor ce înseamnă o fată frumoasă dacă am fi avut bani de mătăsuri și dantele.

Billy era surprins. Nu se gândise niciodată la mama sa ca fiind frumoasă sau altcumva, deși – când se îmbrăca pentru a merge duminica la biserică – arăta remarcabil, mai ales cu pălărie. Bănuia că fusese cândva o fată frumoasă, dar era greu de imaginat.

– Și nu doar asta, spuse Bunicul. Cei din familia bunicii tale erau și isteți. Cumnatul meu a fost miner, dar s-a lăsat de meserie și a deschis o cafenea în Tenby. Asta da viață – brize marine și nimic altceva de făcut decât cafea și numărat bani.

Tata citi încă un articol.

– „Ca parte din pregătirile pentru încoronare, Palatul Buckingham a scos o carte cu instrucțiuni de 212 pagini.“

Se uită pe deasupra ziarului.

– Billy, să le spui asta celor din mină astăzi. Vor fi liniștiți să știe că nimic nu e lăsat la voia întâmplării.

Pe Billy nu îl interesa Casa Regală. Lui îi plăceau poveștile cu aventuri care se publicau în *Mail*, despre băieții din echipele de rugby de la școlile publice care prindeau spioni germani. Din câte se spunea în ziar, asemenea spioni erau infiltrați prin fiecare oraș din Marea Britanie, deși nu părea să fie vreunul în Aberowen, spre dezamăgirea sa.

Billy se ridică în picioare.

– Dau o fugă până la stradă, anunță el.

Ieși din casă pe ușa din față. „A da o fugă până la stradă“ era un eufemism folosit în familie pentru a anunța că mergi la toaletă, care se afla pe la jumătatea aleii Wellington. Era o șandramă joasă din cărămidă, cu acoperiș din fier încrețit, construită deasupra unei gropi adânci în pământ. Cabina era împărțită în două compartimente, unul pentru bărbați și celălalt pentru femei. Fiecare compartiment avea câte două closete, pentru ca oamenii să poată intra câte doi. Nimeni nu știa de ce constructorii le aranjaseră în felul acela, dar toată lumea încerca să facă față situației în cel mai bun fel. Bărbații țineau privirea înainte fără să spună nimic, iar femeile – după cum auzise Billy de multe ori – își țineau de urât pălăvrăgind. Mirosul era foarte greu de suportat, chiar dacă erai nevoit să îl simți în fiecare zi din viața ta. Billy încerca să respire cât putea de puțin cât timp se afla înăuntru și ieșea de acolo dornic să tragă în piept aer curat. Groapa era astupată periodic de un bărbat pe nume Dai Gunoierul.

Când Billy se întoarse acasă, fu plăcut surprins să o găsească la masă pe sora lui, Ethel.

– La mulți ani, Billy! strigă ea. Am vrut să vin să te pup înainte să cobori în mină.

Ethel avea optsprezece ani, iar lui Billy nu-i venea deloc greu să-i remarce frumusețea. Părul ei negru ca mahonul avea bucle încâpățănate, iar ochii negri sclipeau neastâmpărați. Poate că Mama arătase cândva la fel. Ethel purta o rochie simplă, neagră, și o bonetă albă din bumbac – costumația de menajeră de care era foarte mândră.

Billy o adora pe Ethel. Pe lângă faptul că era frumoasă, avea simțul umorului, era isteată și curajoasă, iar câteodată îi mai și răspundea Tatei. Ea îi spusese lui Billy lucruri pe care nimeni altcineva nu voia să i le explice, cum ar fi episodul lunar al femeilor, pe care ele îl numeau „blestemul“, dar și în ce consta infrațiunea de indecență publică care îl făcuse pe vicarul anglican să plece din oraș în așa mare grabă. Fusese cea mai bună din clasă în fiecare an de școală, iar eseul ei *Orașul sau satul meu* câștigase premiul întâi într-un concurs organizat de *South Wales Echo*. Promise un exemplar al *Atlasului lumii*.

Îl pupă pe Billy pe obraz.

– I-am zis doamnei Jevons, menajera-șefă, că nu mai e cremă de pan-tofi, așa că trebuie să trec prin oraș ca să cumpăr.

Ethel locuia și lucra la Tŷ Gwyn, uriașa proprietatea a contelui Fitzherbert, aflată la o milă distanță de munte. Îi dădu lui Billy ceva învelit într-o cârpă curată.